1 februari 2022

Factsheet verspreidingsbeleid

Verspreiden van baggerspecie op de landbodem

onder de Omgevingswet

Deze Factsheet is een product van de Themagroep Waterbodembeleid (Unie van Waterschappen), dat tot stand is gekomen in samenwerking met Informatiepunt Leefomgeving (Rijkswaterstaat)

Informatiepunt Leefomgeving

Experts in Omgevingswet en leefomgeving

UNIE VAN WATERSCHAPPEN

Voorwoord

Over de regels voor het verspreiden van baggerspecie op de landbodem en het oprichten van weilanddepots bestaat soms wat onduidelijkheid. De Omgevingswet zal de regelgeving voor het ‘verspreiden’ op onderdelen veranderen waardoor er vooral bij de start aandacht moet zijn voor de veranderingen. Met deze factsheet willen we deze nieuwe regels nader toelichten en zo een bijdrage leveren aan een goede introductie van het nieuwe verspreidingsbeleid onder de Omgevingswet.

Want we willen het toch allemaal eens zijn over de regels? De projectleider die het werk plant, de vergunningverlener die de melding beoordeelt, de uitvoerder van het werk, degene die de baggerspecie ontvangt en verspreidt op zijn perceel maar ook de toezichthouder die toeziet op de regels moeten bij voorkeur eenzelfde beeld hebben van wat wel en niet mag en kan. Vaak worden ten onrechte regels voor het ‘toepassen’ en het ‘verspreiden’ door elkaar gehaald. Terwijl dit twee los van elkaar staande toetsingskaders zijn. Net als bij wijze van spreken voetbal en handbal beide balsporten zijn maar niemand de regels van beide sporten door elkaar zal willen gebruiken.

In de factsheet wordt eerst ingegaan op waarom er voor baggerspecie naast het spoor voor ‘toepassen’ nog een ander spoor, namelijk ‘verspreiden’, bestaat. Aansluitend daarop wordt het verschil in regels en normering voor verspreiden en toepassen toegelicht. Waarbij vervolgens aan de orde komt hoe het verspreidingsbeleid met de komst van de Omgevingswet zal veranderen. Achtereenvolgens wordt uitgelegd wanneer een waterbodemonderzoek wel of niet nodig is en in welke situaties de waterbodemkwaliteitskaart gebruikt kan worden als basis voor de milieuverklaring bodemkwaliteit. Tot slot worden naast de voorwaarden voor weilanddepots, de voorwaarden voor het stellen van maatwerk door gemeenten op het verspreiden van baggerspecie op de landbodem beschreven.

Themagroep Waterbodembeleid (UvW)

Inhoud

Voorwoord 2

1. Achtergrond van het verspreiden van baggerspecie op percelen aan de watergang 4
2. Wat is het ‘verspreiden’ volgens het Besluit bodemkwaliteit 4
3. De normen voor ‘verspreiden’ van baggerspecie 5
4. Wat verandert er onder de Omgevingswet 6
5. Nieuwe norm voor baggerspecie versus de oude verspreidingsnorm 8
6. Waterbodemonderzoek en de waterbodemkwaliteitskaarten 8
7. Verspreidingsgebied voor baggerspecie onder de Omgevingswet naar 10 km 11
8. Maatwerk op de Rijksregels en gebiedsspecifiek beleid 11

ACHTERGROND INFORMATIE 13

A. Oude, nieuwe verspreidingsnorm en toepassingsnorm voor baggerspecie 14
B. Totstandkoming waterbodemkwaliteitskaart 16
C. Overgangsrecht 17
D. Weilanddepots 18
E. Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl): meest belangrijke regels voor baggerspecie. 21
F. Voetnoten 22

1. Achtergrond van het verspreiden van baggerspecie op percelen aan de watergang

De lagere delen van ons land bestaan voor een belangrijk deel uit een stelsel van polders waar de waterschappen via bemaling de waterstand op een afgesproken peil houden. Het peil blijft in natte perioden in stand doordat het water wordt afgevoerd via afwateringssloten, gemalen en boezemwateren. Door afspoeling en afkalving komt echter bodemmateriaal in deze oppervlaktewateren terecht. Om de afvoercapaciteit van sloten, beken, kanalen en andere watergangen op peil te houden worden deze eens in de 5 tot 30 jaar uitgebaggerd. In de hoger gelegen delen van ons land is het watersysteem heel anders. Daar is niet alleen sprake van afspoeling en afkalving. In beeksystemen met reliëf hebben we behalve met afspoeling en afkalving vooral te maken met slibtransport. Over het algemeen wordt hier minder frequent gebaggerd.

Het uitgebaggerde materiaal is dus het slib dat vanuit de omgeving door afkalven, afspoeling, intrappen (door vee) en transport in de watergang terecht is gekomen. Het uitgebaggerde materiaal – de baggerspecie- wordt al eeuwenlang op de direct aan de watergangen grenzende percelen verspreid. Hiermee wordt de bodemgesteldheid van die percelen aan de watergang in het algemeen of veelal hersteld of verbeterd. Vaak hebben die percelen een agrarische functie en is de baggerspecie vruchtbaar, wat de landbouwproductie ten goede komt.

2. Wat is het ‘verspreiden’ (van baggerspecie) volgens het Besluit bodemkwaliteit (Staatsblad dd. 3 december 2007)

Onder verspreiden wordt in het Besluit bodemkwaliteit (tot de invoering van de Omgevingswet) verstaan dat baggerspecie op een perceel[1] (voor voetnoten zie bijlage F, pagina 25) van de watergang mag worden verwerkt mits de milieuhygiënische kwaliteit voldoet aan de verspreidingsnorm. De verspreidingsnorm voor de landbodem is gebaseerd op ecologische risico’s en landbouwkundig gebruik en geldt alleen voor het verwerken van baggerspecie op 'aan de watergang grenzende percelen' (liggend aan of nabij de gebaggerde watergang). Naast 'verspreiden' kent het huidige Besluit bodemkwaliteit, net als bij grond, ook het 'toepassen' van baggerspecie. Er is géén sprake meer van verspreiden maar van een toepassing op de landbodem als de baggerspecie niet op het perceel aan dezelfde watergang maar elders wordt verwerkt. Ook het dempen van sloten, petgaten (ontstaan door ontgraven van veen) of het aanleggen van grootschalige bodemtoepassingen, zoals bijvoorbeeld dijkversterkingen, geluidswallen en ophogen van industrieterreinen wordt gezien als toepassen. Voor toepassen van baggerspecie gelden andere toetsingsregels en normen dan voor het verspreiden van baggerspecie.

Logischerwijs nemen de meeste mensen de term ‘verspreiden’ heel letterlijk, namelijk dat dit het in een laag op de kant zetten van baggerspecie is. Dat klopt op zich wel, maar ook het ophogen van een perceel na het ontmantelen van een weilanddepot[2] of het verwerken van ingedroogde baggerspecie in een regionale kering (aan de betreffende watergang) valt binnen het Besluit bodemkwaliteit ook onder ‘verspreiden’ van baggerspecie. Omdat natte baggerspecie zich veelal

moeilijk laat verwerken is binnen de handeling van verspreiden dan ook een ontwateringsstap toegestaan. In het Handvat implementatie Besluit bodemkwaliteit (Bodem+, juni 2008) is meer informatie te vinden over wat in het Besluit bodemkwaliteit met verspreiden van baggerspecie wordt bedoeld.

3. De normen voor 'verspreiden' van baggerspecie

De baggerspecie bevat door het afspoelen of transport van bodemdeeltjes meestal meer fijne bodemdeeltjes en organische stof dan de landbodem en is daardoor vaak ook erg vruchtbaar. Verontreinigende stoffen binden echter vooral aan de fijne delen en organische stof. Daardoor is de milieuhygiënische kwaliteit van het uitgebaggerde materiaal vaak minder goed dan de kwaliteit van de landbodem in de omgeving. Dit terwijl het uitgebaggerde materiaal wel uit diezelfde omgeving afkomstig is. Afvoer van al dit materiaal uit het gebied is vanuit oogpunt van circulariteit en duurzaamheid ongewenst, omdat dan de cyclus van afspoelen, afkalven, transport, uitbaggeren en toepassen wordt doorbroken. De baggerspecie kan dan niet ter plaatse worden hergebruikt en er moet daarvoor een andere toepassing worden gezocht. Ook zal er een behoefte ontstaan om geschikte grond van buiten het gebied aan te voeren voor het verbeteren van de agrarische percelen.

Behalve dat baggerspecie kan bijdragen aan de landbouwproductie is het zoeken van een bestemming voor vrijkomende baggerspecie op korte afstand van de plaats van vrijkomen in lijn met de doelstelling van het afvalbeleid (circulaire economie) en het bodembeleid (kleine kringloop, duurzaam bodembeheer). Kortom baggerspecie moet juist zoveel mogelijk als waardevol product worden ingezet. Hergebruik van baggerspecie voorkomt immers onnodig gebruik van niet hernieuwbare, schaarse grondstoffen en vermijdt het ontstaan van nieuwe afvalstoffen. Hergebruik van baggerspecie in het gebied waar het vrijkomt zorgt ook voor een beperking van onnodige transportkilometers per vrachtwagen en daarmee voor minder CO_2-uitstoot, fijnstof en hinder.

Ook al gaat het om gebiedseigen materiaal, vanwege het mogelijke stapelingseffect van verontreinigende stoffen in de baggerspecie moet worden getoetst of deze stoffen geen problemen voor de ecologie en landbouwkundig gebruik van de percelen opleveren. Hoewel voor zowel het

verplaatsen van grond (bodem) als baggerspecie het 'stand-still'[3] principe geldt, is dit voor deze beide compartimenten op een andere manier uitgewerkt in de regelgeving. De kwaliteitsklassen voor bodem en grond zijn ingedeeld door voor *elke individuele verontreinigende stof* uit te gaan van een bandbreedte waarbinnen die stof in de bodem aanwezig mag zijn voor het duurzaam vervullen van een bodemfunctie (landbouw/natuur, wonen of industrie). Voor het verspreiden van baggerspecie op land wordt echter niet uitgegaan van individuele stoffen maar van *het mengsel van verontreinigende stoffen* dat in de baggerspecie aanwezig is. Dit mengsel mag voor het vervullen van de landbouwkundige functie een bepaalde gemaximeerde toxische druk opleveren. Toxische druk (uitgedrukt in ms-PAF[4]) geeft het effect aan van de verontreinigende stoffen op de flora en fauna. Dit principe wordt onder andere ook gebruikt in de risicotoolbox[5] bodem ten behoeve van het vaststellen van lokale normen voor hergebruik. Voor voedselveiligheid (landbouwkundig gebruik) is specifiek gekeken naar de waarden van de Landbouw Advies Commissie. Reden dat er naast de PAF ook individuele normen bestaan in het toetsingskader.

4. Wat verandert er onder de Omgevingswet voor het verspreiden van baggerspecie op land

Met inwerkingtreding van de Omgevingswet veranderen de regels voor het verspreiden van baggerspecie. De belangrijkste wijziging zit in het bij wet veel concreter maken van het beleid, waardoor hopelijk minder discussie plaatsvindt in de uitvoeringspraktijk tussen gemeenten, waterschappen, terreineigenaren en aannemers. Het scherper definiëren van het verspreidingsgebied vormt hierbij een van de belangrijkste onderdelen. Het nog beter rekening houden met ecologische risico's en voedselveiligheid in de normen is doorgevoerd om zorgen over de risico's van het verspreiden van de baggerspecie weg te nemen. De nieuwe regelgeving voor verspreiden is opgenomen in het Besluit activiteiten leefomgeving, het gewijzigde Besluit bodemkwaliteit (beide via het Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet) en de onderliggende Regeling bodemkwaliteit 2021. In tabel 3b van bijlage B van de Regeling bodemkwaliteit 2021 zijn de normen opgenomen. De milieuhygiënische kwaliteit van de baggerspecie die op land mag worden verspreid (of gebruikt wordt in weilanddepots), is nader afgestemd op de normen voor voedselveiligheid en ecologische risico's. Er worden dusdanige eisen aan de baggerkwaliteit gesteld, dat de bodemfuncties ten aanzien van duurzaam landbouwkundig gebruik en ecologie voldoende zijn gewaarborgd. Vanwege de herkenbaarheid voor de omgeving, zodat voor omwonenden

duidelijk is waar baggerspecie vandaan komt, wordt in het Besluit activiteiten leefomgeving een afstandscriterium (een “cirkel”) van 10 km gehanteerd voor het verspreiden van baggerspecie op landbouwgronden en het aanleggen van weilanddepots op die landbouwgronden. Het middelpunt van de cirkel is waar de baggerspecie vrijkomt. Door van een concrete afstand van 10 km van de plaats van vrijkomen uit te gaan, zal in de praktijk geen discussie meer ontstaan over de vraag of ingeval de verspreiding op landbouwgronden plaats vindt er wel of niet sprake is van een aangrenzend perceel. Daarnaast zijn er na inwerkingtreding van de Omgevingswet dus nog enkele andere verduidelijkingen en nuances voor het verspreidingsbeleid:

- Het aanleggen van een weilanddepot op een perceel met een agrarische bestemming kan onder de Omgevingswet tot een afstand van 10 km vanaf de watergang (nu: alleen nog mogelijk op een aan dezelfde watergang gelegen perceel). In een natuurgebied is het echter alleen mogelijk op een **direct** aan de watergang gelegen perceel een weilanddepot op te richten. Nota bene: om negatieve effecten door het lozen uit het depot op het watersysteem te voorkomen, moet zoveel mogelijk het zwevend stof gehalte in het proceswater worden beperkt.

- Het wordt mogelijk om baggerspecie uit stedelijk gebied, mits die voldoet aan de verspreidingsnorm, in te brengen in een weilanddepot. Het weilanddepot hoeft niet meer (zoals onder het regime van het Besluit bodemkwaliteit dd. 22 november 2007) perse op een aan dezelfde watergang gelegen perceel te worden opgericht maar dit mag tot een afstand van 10 km van de te baggeren watergang onder de voorwaarde dat het gaat om landbouwgronden. Na ontmanteling van het weilanddepot mag de ingedroogde baggerspecie op een agrarisch perceel binnen een afstand van 10 km van diezelfde (stedelijke) watergang worden verwerkt. Ook mag de ingedroogde baggerspecie op de betreffende locatie achterblijven ter verbetering van de bodemgesteldheid.

- Er mag maar sporadisch plastic en ander bodemvreemd materiaal (anders dan steenachtig materiaal of puin) in de baggerspecie zitten. Voor steenachtig materiaal en hout geldt wel een percentage: maximaal 20% (gewichtsprocenten), voor zover het bodemvreemd materiaal al voorafgaand aan het ontgraven of bewerken in de waterbodem aanwezig was en vermenging

daarmee redelijkerwijs niet kon worden voorkomen. Gemeenten kunnen in het Omgevingsplan via maatwerkregels afwijkende percentages toegestaan bodemvreemd materiaal in de grond of baggerspecie opnemen. Dit is vergelijkbaar met de mogelijkheden die er onder het Besluit bodemkwaliteit bestaan voor het vaststellen van gebiedsspecifiek beleid.

- Gemeenten hebben bij zwaarwegende belangen het recht maatwerkregels en voorschriften op te stellen, die het verspreiden van baggerspecie kunnen verruimen of inperken.

Zie achtergrondinformatie D (p.21) voor een detailoverzicht met de verschillende eisen voor weilanddepots onder het Besluit bodemkwaliteit en de Omgevingswet.

5. Nieuwe norm (Regeling bodemkwaliteit 2021, met inwerkingtreding van de Omgevingswet) voor baggerspecie versus de oude verspreidingsnorm Besluit bodemkwaliteit, Staatsblad dd. 3 december 2007)

Op basis van voortschrijdend inzicht door onderzoek van Alterra (Wageningen UR, december 2014) is een nieuwe normstelling (ms-PAF) voor het verspreiden van baggerspecie op een aan dezelfde watergang gelegen perceel afgeleid. Deze nieuwe norm houdt rekening met effecten op lange termijn, ecologische risico's en voedselveiligheid. Dit geldt des te meer voor weilanddepots[6], omdat hier een dikkere laag baggerspecie wordt verspreid.

Deze nieuwe normstelling geldt bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet en is opgenomen in de Regeling bodemkwaliteit 2021. In het Besluit activiteiten leefomgeving zijn net als onder het Besluit bodemkwaliteit geen eisen opgenomen over de maximale laagdikte van de te verspreiden baggerspecie. Laagdiktes kunnen worden gereguleerd door het Omgevingsplan (vergelijk: huidige bestemmingsplannen), maar daarnaast zal een toepassing ook 'functioneel' moet zijn. In zowel het Besluit bodemkwaliteit (artikel 5, eerste lid sub a, oud) als het Besluit activiteiten leefomgeving (artikel 4.1270) wordt aangegeven dat niet meer materiaal mag worden gebruikt dan voor het ophogen van het perceel of herstel van de bodemgesteldheid nodig is.

Voor meer informatie over de nieuwe ms-PAF norm: zie achtergrondinformatie A (p.17).

6. Waterbodemonderzoek en de waterbodemkwaliteitskaarten

Bronnen van verontreiniging kunnen heel divers zijn. Denk bijvoorbeeld aan riooloverstorten, bluswater in de watergang na een brand, bestrijdingsmiddelen in de land- en tuinbouw, etc. Daarom wordt er voorafgaand aan het baggeren (en het elders toepassen of verspreiden) een vooronderzoek (conform NEN 5717) gedaan naar mogelijke verontreinigingsbronnen. In het vooronderzoek wordt aan de hand van beschikbare historische informatie, zoals bijvoorbeeld eerder uitgevoerde onderzoeken of ter plaatse bekende milieuvervuilende activiteiten, vastgesteld of waterbodemonderzoek noodzakelijk is.

Indien tijdens het vooronderzoek **geen** verontreinigingsbronnen worden opgespoord, is verdergaand waterbodemonderzoek niet zinvol en daarmee niet noodzakelijk. In artikel 4.3.4 (lid 4 lid a tot en met f[7]) van de Regeling bodemkwaliteit staat beschreven in welke gevallen geen onderzoek hoeft te worden gedaan. Onder de Omgevingswet is dit geregeld in artikel 5.19, lid 5 sub b in samenhang met artikel 5.20, lid 4 van de Regeling bodemkwaliteit 2021[8].
Voor onverdachte, onbelaste watergangen geldt er dus een uitzondering op de onderzoeksplicht voor de baggerspecie, die wordt verspreid of tijdelijk wordt opgeslagen op een aan dezelfde watergang gelegen perceel.

Daarnaast zijn er watergangen waarvan de baggerspecie mogelijkerwijs diffuus is verontreinigd. Denk daarbij bijvoorbeeld aan vaarwegen en watergangen langs wegen die door respectievelijk vaarweg- en autoverkeer licht verontreinigd zijn geraakt met minerale olie. In de meeste gevallen is de baggerspecie van dergelijke diffuus belaste watergangen voor de gehele watergang van vergelijkbare homogene milieuhygiënische kwaliteit. In dat geval kan worden volstaan met een beperkte onderzoeksinspanning en is uitgebreid waterbodemonderzoek niet nodig (zie achtergrondinformatie B, p. 19). V*oor diffuus belaste watergangen kan daarom, net als voor de landbodem, gebruik worden gemaakt van een waterbodemkwaliteitskaart en vooronderzoek cf. NEN 5717 als basis voor de milieuverklaring bodemkwaliteit* (mits de bodemkwaliteitskaart is vastgesteld door de waterkwaliteitsbeheerder en is aanvaard als grondslag voor de milieuverklaring bodemkwaliteit door de gemeente).

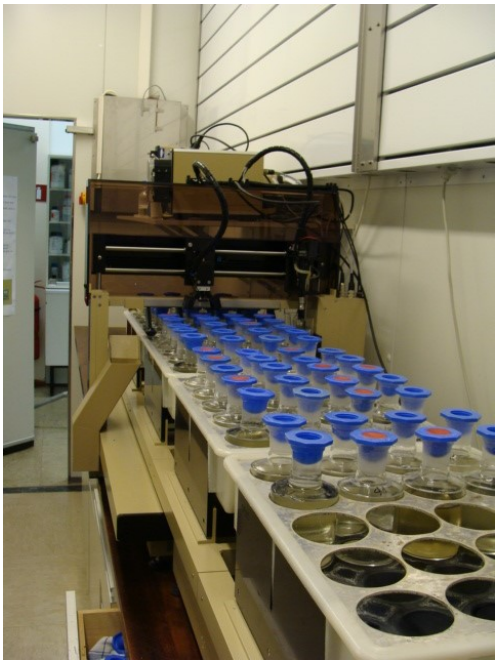

De waterbodemkwaliteitskaart komt op een vergelijkbare wijze tot stand en werkt op dezelfde manier als de bodemkwaliteitskaart. Op de waterbodemkwaliteitskaart staat per watergang weergegeven of de baggerspecie de specifieke kwaliteit ‘voor verspreiding op de landbodem geschikte baggerspecie’ heeft of niet. De kaart is gebaseerd op het aanliggende grondgebruik, historisch onderzoek naar mogelijke bronnen, eerdere waterbodemonderzoeken en dergelijke en is grofmaziger dan een waterbodemonderzoek van een watergang op zich.
De waterbodemkwaliteitskaart kan net als een rapport van een waterbodemonderzoek gebruikt

worden als basis voor een milieuverklaring bodemkwaliteit. Beide typen milieuverklaring zijn in de Regeling bodemkwaliteit 2021 aangewezen als toegestane milieuverklaring bodemkwaliteit (zie paragraaf 5.2 en 5.3 uit de Regeling bodemkwaliteit 2021). Er zal echter ook altijd gekeken moeten worden of in de voorgaande jaren sprake is geweest van incidenten waardoor de (chemische) kwaliteit van de waterbodem mogelijk negatief is beïnvloed. Te denken valt aan een ongewenste lozing van bijv. olie of bluswater. Dit is onderdeel van het verplichte vooronderzoek volgens NEN 5717. De waterbodemkwaliteitskaart kan alleen als basis voor de afgifte voor milieuverklaring bodemkwaliteit worden ingezet voor waterbodems met een homogene milieuhygiënische kwaliteit (en **niet** op locaties waar incidenten of milieuvervuilende activiteiten hebben plaats gevonden). Bovenal geldt de zorgplicht: indien bij werkzaamheden onverhoopt blijkt dat de locatie niet onverdacht is en de waterbodem niet aan de verwachte milieuhygiënische kwaliteit voldoet, wordt het werk stilgelegd en zal alsnog waterbodemonderzoek volgens NEN 5720 worden verricht.

Het Dagelijks Bestuur van het waterschap stelt (als bevoegd gezag voor de waterbodem) de waterbodemkwaliteitskaart vast. De kaart kan worden gebruikt voor het afgeven van een verklaring voor het toepassen[9] en verspreiden op de landbodem nadat de gemeente de waterbodem-kwaliteitskaart heeft aanvaard als grondslag voor de milieuverklaring bodemkwaliteit op grond van de waterbodemkwaliteitskaart.

Voor verdachte situaties, denk aan puntbronnen zoals bijvoorbeeld industriële lozingen of beïnvloeding van de waterbodem door een stortlocatie, is een grotere onderzoeksinspanning en *een waterbodemonderzoek (NEN 5720) nodig*. Bij een waterbodemonderzoek worden er monsters genomen van de baggerspecie. De monsters worden vervolgens in het laboratorium voorbehandeld en geanalyseerd. Op basis van de aangetroffen stoffen wordt er tot inwerkingtreding van de Omgevingswet getoetst aan de normen uit het Besluit bodemkwaliteit en de Regeling bodemkwaliteit en aan de waarden uit het handelingskader PFAS. Daarbij wordt vastgesteld in welke kwaliteitsklasse de baggerspecie valt en of wordt voldaan aan het handelingskader PFAS. Vanaf inwerkingtreding van de Omgevingswet gelden de normen zoals die zijn opgenomen in de Regeling bodemkwaliteit 2021. Daarnaast blijft het handelingskader PFAS als advies voor invulling van de zorgplicht relevant totdat PFAS in de regeling bodemkwaliteit 2021 is ingebouwd.

Indien voor een waterbodem waarvoor een waterbodemkwaliteitskaart is opgesteld ook een waterbodemonderzoek conform NEN5720 beschikbaar is, dan wordt het waterbodemonderzoek conform NEN 5720 in de regel worden gebruikt als basis voor de milieuverklaring bodemkwaliteit op grond van een bodemonderzoek[10].

Samenvattend kan worden aangegeven dat de systematiek voor wat betreft het gebruik van waterbodemkwaliteitskaarten en waterbodemonderzoek onder Omgevingswet niet wezenlijk verandert. Onder het Besluit bodemkwaliteit was het gebruik van de waterbodemkwaliteitskaart voor het verspreiden van baggerspecie op de landbodem niet mogelijk omdat de gemeente niet bevoegd was om gebiedspecifiek beleid te maken voor verspreiden van baggerspecie op de landbodem en daarmee ook niet bevoegd was om de waterbodemkwaliteitskaart te aanvaarden als grondslag voor de milieuverklaring bodemkwaliteit voor het verspreiden van baggerspecie op de landbodem. Onder de Omgevingswet kan de gemeente de waterbodemkwaliteitskaart aanvaarden als grondslag voor de milieuverklaring bodemkwaliteit op grond van de waterbodemkwaliteitskaart, niet alleen voor toepassen, maar ook voor verspreiden van baggerspecie op de landbodem en ook

zonder dat gebiedspecifiek beleid wordt gevoerd in de vorm van maatwerkregels of maatwerkvoorschriften.

Voor meer informatie over het instrument van de waterbodemkwaliteitskaart onder de Omgevingswet zie:
Informatieblad: Transitie nota bodembeheer naar het stelsel van de Omgevingswet

7. Verspreidingsgebied voor baggerspecie onder de Omgevingswet naar 10 km

Onder het Besluit Bodemkwaliteit is het verspreidingsgebied beperkt tot de 'aan de watergang grenzende percelen'. Vanaf inwerkingtreding van de Omgevingswet is die voorwaarde ingevuld door een afstandsmaat voor de herkomst van de baggerspecie op te nemen van 10 km voor zover sprake is van landbouwpercelen; in andere gevallen mag het alleen op een perceel dat ligt aan de watergang van waar de baggerspecie afkomstig is. Dit volgt uit artikel 4.1269, lid 3 sub a van het Besluit activiteiten leefomgeving. In de meeste gevallen zal door het waterschap of de gemeente bij voorkeur gebruik worden gemaakt van de ontvangstplicht[11] van eigenaren van aan de watergang grenzende percelen om de kosten van het baggeren zo laag mogelijk te houden. Mocht de baggerspecie niet op een aan dezelfde watergang gelegen perceel kunnen worden verspreid, dan zal altijd worden gezocht naar een zo duurzaam en functioneel mogelijke oplossing.

In sommige gevallen is verspreiden vanwege het gebruik van het perceel ongewenst of onmogelijk. Bijvoorbeeld in stedelijk gebied of in het geval dat er particuliere (sier)tuinen aan de watergang grenzen, bij situaties dat er tussen een watergang en een weg te weinig ruimte is om baggerspecie te verspreiden zonder dat de verkeersveiligheid in gevaar komt, of bij natuurterreinen met een verschralingsdoelstelling. In die gevallen voorziet de afstandsmaat van 10 km in meer mogelijkheden voor het waterschap of de gemeente om met (ontvangstplichtige[11]) terreineigenaren binnen het verspreidingsgebied te zoeken naar een geschikte alternatieve bestemming voor de baggerspecie (mits het perceel een landbouwfunctie heeft). Buiten de aangrenzende percelen is er geen ontvangstplicht en zal dus altijd in overleg moeten worden getreden met de betreffende grondeigenaar voor het verspreiden van baggerspecie over zijn landbouwgronden.

8. Maatwerk op de Rijksregels en gebiedsspecifiek beleid

In het stelsel van de Omgevingswet is het mogelijk met maatwerkregels en -voorschriften af te wijken van de algemene regels die door het Rijk zijn gesteld in het Besluit activiteiten leefomgeving. Dit geldt ook voor de regels voor verspreiden van baggerspecie op de landbodem. Dit is een wijziging ten opzichte van het Besluit bodemkwaliteit, dat geen ruimte laat voor maatwerk op dit punt.

Bij het opstellen van maatwerk, zowel bij het verruimen als bij het inperken van het verspreidingsbeleid, moet de gemeente (in haar rol als bevoegd gezag) rekening houden met de belangen van betrokkenen. In acht moet worden genomen met welk doel (het zogenaamde

oogmerk) de Rijksregels zijn gesteld. De gemeente moet dus bij het opstellen van maatwerkregels en voorschriften voor verspreiden van baggerspecie op de landbodem rekening houden met de verantwoordelijkheid van het waterschap voor onderhoud van het watersysteem. Dit geldt met name als de regels aangescherpt worden. In het geval dat de gemeente maatwerkregels of -voorschriften wil opleggen, zal onderbouwd moeten worden welke bijzondere omstandigheden *aanscherping* of *verruiming* van de door het Rijk gestelde regels noodzakelijk maken.

Aanscherping regels
Als de bescherming van het milieu door de specifieke omstandigheden of het specifieke bodemgebruik in het gebied onvoldoende is geborgd door de rijksregels zal dit niet alleen betrekking hebben op de baggerspecie uit de watergangen, maar op de bodemkwaliteit van het gebied als geheel, immers de kwaliteit van de baggerspecie heeft daar een belangrijke inhoudelijke relatie mee. Daarom ligt het voor de hand dat waterschap, gemeente en grondeigenaren een gebiedsaanpak ontwikkelen, waarin aandacht is voor de bodemkwaliteit in het betreffende gebied in relatie tot het gebruik van de bodem en de maatschappelijke noodzaak om het watersysteem in het gebied te onderhouden. Overigens is onder de werking van het Besluit bodemkwaliteit nog niet gebleken dat de rijksregels voor het verspreiden van baggerspecie op de landbodem tot onvoldoende milieubescherming[12] leiden. Het is dus niet te verwachten dat op dit punt van de mogelijkheden tot maatwerk veelvuldig gebruik zal worden gemaakt.

Verruiming mogelijkheden
Gebiedsspecifiek beleid is niet nieuw en kan ook ingezet worden voor het verruimen van mogelijkheden voor het toepassen van grond en baggerspecie. Zo wordt daarvan bijvoorbeeld al jaren gebruik gemaakt in de regio Twente en de Achterhoek waar van nature verhoogde achtergrondwaarden voor arseen worden aangetroffen en ook in de regio Midden Holland waar vanwege bodemdaling een grote behoefte is aan het ophogen van percelen met baggerspecie. Onder de Omgevingswet moet deze gebiedsaanpak vastgelegd worden in het Omgevingsplan.

Het is mogelijk dat individuele landeigenaren vanwege hun specifieke agrarische bedrijfsvoering aanvullende eisen hebben voor het opbrengen van baggerspecie op hun percelen. Het ligt meer in de rede dat deze landeigenaren eventuele strengere eisen in privaatrechtelijke zin regelen dan dat zij daar via een verzoek tot maatwerkvoorschriften in publiekrechtelijke zin invulling aan laten geven.

ACHTERGROND INFORMATIE

A. Oude, nieuwe verspreidingsnorm en toepassingsnorm voor baggerspecie

De kwaliteit van de toegepaste baggerspecie moet zodanig zijn dat de kwaliteit van de landbouwkundige producten afkomstig van het perceel niet ter discussie staat. Hiertoe zijn voor bodem de LAC[13]-waarden gedefinieerd. De LAC-waarde is een signaleringswaarde. Bij overschrijding daarvan moet worden gekeken of het gebruik of de kwaliteit van de producten/gewassen vragen om het nemen van maatregelen.

In het onderzoek naar het verspreiden van baggerspecie (Alterra[14]) is geconcludeerd dat met de (oude) normstelling voor het verspreiden van baggerspecie conform het Besluit bodemkwaliteit het mogelijk is dat LAC-waarden worden overschreden. In dit onderzoek is nagegaan of er aanvullende normen noodzakelijk zijn om te garanderen dat de bodem in weilanddepots en op percelen waarop regelmatig baggerspecie wordt verspreid, in de toekomst zullen voldoen aan de LAC-waarden (en dus geschikt blijven voor een goede voedselkwaliteit).

Uitgaande van de LAC-waarden zijn er normen afgeleid waaraan baggerspecie moet voldoen opdat heringerichte weilanddepots en percelen waarop baggerspecie wordt verspreid, geschikt zijn en blijven voor de landbouw.

Tabel 1 Overzicht verschillen tussen normen Bbk (verspreiden), Bal (verspreiden), Bal (toepassen)

Stof	Besluit bodemkwaliteit / Regeling bodemkwaliteit Verspreiden op aangrenzend perceel	Besluit activiteiten leefomgeving / Regeling bodemkwaliteit 2021 (bijlage B, tabel 3b) Verspreiden binnen 10 km van de watergang	Besluit activiteiten leefomgeving / Regeling bodemkwaliteit 2021 (bijlage B, tabel 1) Toepassen (getallen in mg/kg d.s.) voor kwaliteitsklasse landbouw/ natuur
Norm msPAF	<20% organisch; <50% metalen	<15% organisch; <50% metalen	Geen msPAF, voor elke stof die in de msPAF is opgenomen de norm voor landbouw/natuur (zie AW in bijlage B Rbk)
Cadmium	X en 7,5	X en 2,7	0,6
Molybdeen	X	X en 7	1,5
Nikkel	X	X en 58	35
Lood	X	X en 183	50
Kwik	X	X en 2,9	0,15
PCB (som 7)	--	0,240	0,02
Minerale olie	3000	1250	190
PFAS[15] (PFOS,PFOA, overige)	3-7-3 (ug/kg d.s.)	3-7-3 (ug/kg d.s.)	1,4-1,9-1,4 (ug/kg d.s.)

X = onderdeel van ms-PAF. Met de ms-PAF wordt gerekend aan de toxische druk van het mengsel aan stoffen. Als meerdere stoffen individueel een hoge toxische druk geven, komt het mengsel over de toxische druk grens en komt daarmee niet in aanmerking voor verspreiden. De normstellingsruimte die verspreiden biedt, is daarmee optisch groter dan in de praktijk. Alle individuele stoffen zijn in de ms-PAF afgetopt op de grens voor zwaar verontreinigde grond (de interventiewaarde), dat wil zeggen dat je niet aan de ms-PAF voldoet als er sprake is van zwaar verontreinigde baggerspecie.

Nota bene: in de tabel zijn de normen voor verspreiden (‘oude’ en ‘nieuwe’ norm) en toepassen naast elkaar gezet, waarbij nadrukkelijk moet worden aangegeven dat vergelijking op stofniveau tussen de normen voor de bodemkwaliteitsklasse land/natuur of wonen en verspreiden geen juiste vergelijking is. Het gaat om de vergelijking van het mengsel van stoffen en dat kan uitsluitend op basis van de daadwerkelijke meetgegevens in de te verspreiden baggerspecie.

In de voorgaande tabel is via de kolommen “Besluit bodemkwaliteit” en “Besluit activiteiten leefomgeving / Regeling bodemkwaliteit 2021” aangegeven dat op basis van onderzoek door Alterra[9] het criterium voor mengseltoxiciteit (organisch van 20 naar 15 %) is aangescherpt. Daarnaast is voor enkele stoffen de maximale concentratie van individuele stoffen afgetopt en beter op landbouwkundig gebruik en laatste inzichten toegesneden.

B. Totstandkoming waterbodemkwaliteitskaart

In de opzet van een waterbodemkwaliteitskaart worden watergangen op basis van een onderscheidende kenmerken in een aantal zones ingedeeld. Bij zones moeten we denken aan waterlopen in stedelijk gebied, langs wegen of met beroeps- of pleziermotorvaart. Van die zones wordt een gemiddelde milieuhygiënische kwaliteit bepaald op basis van ca. 20 onderzoeken per zone. Als de gemiddelde kwaliteit voldoet aan bijvoorbeeld de specifieke kwaliteit 'voor verspreiding op de landbodem geschikte baggerspecie' , krijgt de waterloop de kwalificatie 'verspreidbaar op de landbodem'. Dit betekent dat de baggerspecie op de kant gezet kan worden nadat uit een vooronderzoek NEN 5717 is gebleken dat er geen reden is om te twijfelen aan representativiteit van de waterbodemkwaliteitskaart voor de te baggeren watergang. De waterbodemkwaliteitskaart kan dan worden gebruikt als grondslag voor de milieuverklaring bodemkwaliteit.

Als uit onderzoeken blijkt dat van watergangen in een bepaalde categorie de kwaliteit wisselend of slecht is, krijgt het de kwalificatie "niet-gezoneerd". Dit betekent dat het baggerspecie op de waterbodem dan altijd voor het baggeren onderzocht moet worden. De waterbodemkwaliteitskaart kan hier dus niet als grondslag voor de milieuverklaring bodemkwaliteit gehanteerd worden. Dit is vaak het geval in oude stads- en dorpskernen en op bedrijventerreinen.

De geldigheidsduur van de waterbodemkwaliteitskaart is maximaal 5 jaar. Hierna moet de waterbodemkwaliteitskaart geactualiseerd worden of kan de kaart nog 5 jaar worden verlengd als na evaluatie is gebleken dat er geen reden is tot wijziging.

C. Overgangsrecht

Met inwerkingtreding van de Omgevingswet komt er een nieuwe verspreidingsnorm (ms-PAF). Deze norm is strenger dan de oude norm. Zo wordt bijvoorbeeld de toetsing op minerale olie strenger: 1.250 i.p.v. 3.000 mg/kg droge stof. De nieuwe verspreidingsnorm (ms-PAF) zal worden opgenomen in de Regeling bodemkwaliteit 2021 (een geheel gewijzigde versie van de Regeling bodemkwaliteit). Parallel daaraan zal de toetsingsapplicatie BoToVa worden aangepast.

Er geldt overgangsrecht voor waterbodemonderzoeksrapportages waarbij de toetsing nog op de ''oude'' verspreidingsnorm heeft plaatsgevonden. Het Aanvullingsbesluit bodem kent de volgende bepaling voor overgangsrecht (artikel XVI, lid 4): "Baggerspecie uit een watergang mag **tot twee jaar** na de inwerkingtreding van de artikelen I en VII van dit besluit ook over de aan de watergang grenzende percelen worden verspreid als wordt voldaan aan het oude recht."

De artikelsgewijze toelichting bij dit artikel luidt als volgt:
“Baggerspecie uit een watergang mag tot twee jaar na de inwerkingtreding van dit besluit ook over de aan de watergang grenzende percelen worden verspreid als wordt voldaan aan het oude recht. Wat betreft het verspreiden van baggerspecie op de landbodem houdt het overgangsrecht in dat de waterbeheerder ervoor kan kiezen nog twee jaar na het tijdstip van inwerkingtreding van het oude recht gebruik te maken in situaties waarin al eerder vanuit dezelfde watergang baggerspecie op aangrenzende percelen is verspreid en er met de eigenaren van ontvangende landbouwpercelen afspraken zijn gemaakt dat de baggerspecie die voldoet aan de kwaliteitseisen volgens het oude recht, op hun percelen mag worden verspreid. De kwaliteitseisen zijn in de nieuwe regeling namelijk iets strenger geworden. Een termijn van twee jaar is voor de waterbeheerders voldoende om op de nieuwe regels in te spelen. Volgens het nieuwe recht is verspreiding tot op 10 km mogelijk. De waterbeheerder kan er ook voor kiezen om in bestaande situaties direct volgens het nieuwe recht te werken. Voor het verspreiden van grond en baggerspecie uit een watergang over aangrenzende percelen dat na de inwerkingtreding van dit besluit voor het eerst plaatsvindt, geldt meteen het nieuwe recht.”

D. Weilanddepots

Hieronder een overzicht met de verschillende eisen voor weilanddepots onder respectievelijk het besluit bodemkwaliteit (dd. 3 december 2007) en het Besluit activiteiten leefomgeving en vervolgens de bijbehorende regelgeving.

Tabel 2 Besluit bodemkwaliteit versus Besluit activiteiten leefomgeving voor weilanddepots

WEILANDDEPOTS onder het regime:	Besluit Bodemkwaliteit 3 december 2007	Besluit activiteiten leefomgeving 25 februari 2021 (+ Regeling bodemkwaliteit 2021)
Regelgeving	• Bbk, artikel 35 i (weilanddepot) en f (verspreiden) i.s.m artikel 60 • Regeling bodemkwaliteit (bijlage B, tabel 1)	• BAL, artikel 4.1269, lid 3, onder a (weilanddepot, verspreiden) i.s.m. artikel 4.1278 • Besluit bodemkwaliteit (art 25d) en Regeling bodemkwaliteit 2021 (bijlage B, tabel 3b)
Normering	• msPAF: <20% organisch; < 50% metalen • Maximale waarden voor cadmium, minerale olie en PFAS (zie bijlage A) • Norm op basis van toxische druk van het mengsel aan stoffen	• msPAF: <20% organisch; < 50% metalen • Maximale waarden voor cadmium, molybdeen, nikkel, lood, kwik, PCB's, minerale olie en PFAS (zie bijlage A) • Idem, maar daarnaast veiligheidsmarge voor voedselveiligheid en ecologische risico's • Aparte waarde voor cadmium ernaast vanuit voedselveiligheid / LAC-signaalwaarden en een strengere olienorm (1.250 mg i.p.v. 3.000 mg/kg d.s.)
Verspreidingsgebied ingedroogde baggerspecie	Aan dezelfde watergang gelegen percelen	Op een aanzelfde watergang gelegen perceel en op landbouwpercelen tot 10 km van de te baggeren watergang (o.a. meer mogelijkheden voor weilanddepots met stedelijk baggerspecie)
Locatie depot	Op een aan dezelfde watergang gelegen perceel	Tot 10 km van de te baggeren watergang op landbouwpercelen, in natuurgebieden alleen op een aan dezelfde watergang gelegen perceel mogelijk.
Bodemvreemd materiaal	Maximaal gewichtspercentage aan bodemvreemd materiaal 20% steenachtig materiaal en hout (afhankelijk van bevoegd gezag aangepast naar een lager percentage variërend van 5 a 10%), sporadisch ander bodemvreemd maeriaal zoals plastic	Maximaal gewichtspercentage aan bodemvreemd materiaal 20% steenachtig materiaal en hout (afhankelijk van bevoegd gezag aangepast naar een lager percentage variërend van 5 a 10%), sporadisch ander bodemvreemd maeriaal zoals plastic
Maatwerkregels- en/of -voorschriften	Niet mogelijk	Gemeenten kunnen onder voorwaarden maatwerkregels v.w.b. verspreiden opstellen (zie 8.) of maatwerkvoorschriften vaststellen

1. BESLUIT BODEMKWALITEIT (dd. 22 november 2007)

Artikel 35

Dit hoofdstuk is van toepassing op de volgende handelingen:

a. toepassing van grond of baggerspecie in bouw- en weg constructies, waaronder mede worden begrepen wegen, spoorwegen en geluidswallen;

b. toepassing van grond of baggerspecie op of in de bodem, met uitzondering van de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam, in ophogingen van industrieterreinen, woningbouwlocaties en landbouw- en natuurgronden, met het oog op het verbeteren van de bodemgesteldheid;

c. toepassing van grond of baggerspecie voor het afdekken van een locatie die wordt gesaneerd als bedoeld in hoofdstuk IV, paragraaf 3 van de Wet bodembescherming, als afdeklaag voor een stortplaats als bedoeld in artikel 8.47, eerste lid respectievelijk derde lid, van de Wet milieubeheer, of als afdeklaag voor een voormalige stortplaats met het oog op het voorkomen van nadelige gevolgen voor de functionele eigenschappen die de bodem voor mens, plant of dier heeft als gevolg van contact met het onderliggende materiaal;

d. toepassing van grond of baggerspecie in ophogingen in waterbouwkundige constructies en voor het verondiepen en dempen van een oppervlaktewaterlichaam met het oog op de hoogwaterbescherming, de doelstellingen van artikel 4 van de Kaderrichtlijn water, de bevordering van de natuurwaarden en de vlotte en veilige afwikkeling van de scheepvaart;

e. toepassing van grond of baggerspecie in aanvullingen, waaronder mede wordt verstaan de herinrichting en stabilisering van voormalige winplaatsen voor delfstoffen, of met het oog op onderhoud en herstel van de toepassingen, bedoeld in onderdeel a tot en met d;

f. verspreiding van baggerspecie uit een watergang over de aan de watergang grenzende percelen, met het oog op het herstellen of verbeteren van de aan de watergang grenzende percelen;

g. verspreiding van baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam, met het oog op de duurzame vervulling van de ecologische en morfologische functies van het sediment, behoudens op of in uiterwaarden, gorzen, slikken, stranden en platen, met uitzondering van de daarbinnen gelegen aangrenzende percelen van watergangen met het oog op het herstellen of verbeteren van die percelen;

h. tijdelijke opslag van grond of baggerspecie, bestemd voor de toepassingen, bedoeld in onderdeel a tot en met e gedurende maximaal drie jaar op of in de bodem, met uitzondering van de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam, of gedurende maximaal tien jaar in een oppervlaktewaterlichaam;

i. tijdelijke opslag van baggerspecie, bestemd voor één van de toepassingen, bedoeld in onderdeel a tot en met f, gedurende maximaal drie jaar op percelen gelegen naast de watergang waaruit de baggerspecie afkomstig is.

Het indienen van een melding voor een weilanddepot gaat onder het regime van het Besluit bodemkwaliteit (meldpunt bodemkwaliteit) als volgt:

1. **Het oprichten van een opslag is voor het indrogen van de baggerspecie:**
   Hiervoor moeten een **bbk-melding 'tijdelijk opslag'** met als eindbestemming *'verwerking in de kering'*, *'ophogen perceel'*, *'verspreiden op andere aan dezelfde watergang gelegen percelen'* of *'toepassen elders/niet aan dezelfde watergang gelegen perceel'* worden gedaan. Dit valt **onder art. 35 lid i.**

2. **Daarna volgt ter plaatse de verwerking van de ingedroogde baggerspecie:**
   a. **Verwerken in de kering:** dit valt onder 'verspreiden' en daarvan hoeft geen bbk-melding te worden gedaan **(art. 35 lid f**).
   b. **Blijft liggen voor het ophogen van het perceel:** dit valt onder 'verspreiden' en daarvan hoeft geen bbk-melding te worden gedaan **(art. 35 lid f**).
   c. **Of wordt verwerkt op andere aan dezelfde watergang grenzend percelen**: dit valt onder 'verspreiden' en daarvan hoeft geen bbk-melding te worden gedaan **(art. 35 lid f**).

Nota bene: Als je onder de huidige regelgeving, het Bbk (dd. 22 november 2007), de ingedroogde baggerspecie naar een *niet aan dezelfde watergang gelegen perceel* brengt, valt dit ineens onder het *toepassingsspoor*. Onder de Omgevingswet (Besluit activiteiten leefomgeving) is 'verspreiden' niet enkel meer gekoppeld aan een 'aan dezelfde watergang gelegen perceel' maar veranderd tot een werkingsgebied van 10 km (en heb je in dat geval niet met het toepassingsspoor te maken).

2. BESLUIT ACTIVITEITEN LEEFOMGEVING (Bal)

met inwerkingtreding van de Omgevingswet

Artikel 4.1269 (milieu: functionele toepassing) lid 3.
Als functionele toepassingen worden ook aangewezen:
a) de verspreiding, met inbegrip van verspreiding in een weilanddepot, van baggerspecie die in een oppervlaktewaterlichaam dat behoort tot de regionale wateren, is terechtgekomen door afspoeling en afkalving van materiaal van gronden die liggen aan of in het oppervlaktewaterlichaam:
1°. voor het herstellen of verbeteren van de bodemgesteldheid van die gronden; of
2°. op landbouwgronden tot ten hoogste 10 km afstand van de plaats van vrijkomen;
b) de verspreiding van baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam, met uitzondering van uiterwaarden, gorzen, slikken, stranden of platen, voor het herstellen of verbeteren van de ecologische en morfologische functies van het sediment; of
c) de verspreiding van baggerspecie afkomstig uit een watergang die ligt in tot een oppervlaktewaterlichaam behorende uiterwaarden, gorzen, slikken, stranden of platen, voor het herstellen of verbeteren van de bodemgesteldheid van die gronden.

E. Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl): meest belangrijke regels voor baggerspecie.

- Overzichtspagina toepassen van grond of baggerspecie: Inhoudelijke regels toepassen van grond of baggerspecie - Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl)
- Inhoudelijke voorschriften Toepassen van grond of baggerspecie (paragraaf 4.124 Bal) - Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl)
- Kwaliteitseisen verspreiden baggerspecie - Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl)
- Wat er is veranderd voor het toepassen van grond en baggerspecie - Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl)
- Hergebruik bouwstoffen, grond of baggerspecie

F. Voetnoten

[1] In deze factsheet wordt alleen ingegaan op het verspreiden van baggerspecie op de kant cq. de landbodem (artikel 35 lid f van het Besluit bodemkwaliteit en onder de Omgevingswet artikel 4.1269, derde lid, sub a van het Besluit activiteiten leefomgeving). Het Besluit bodemkwaliteit (en onder de Omgevingswet het Besluit activiteiten leefomgeving) biedt ook de mogelijk tot het verspreiden van baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam, met het oog op de duurzame vervulling van de ecologische en morfologische functies van het sediment, behoudens op of in uiterwaarden, gorzen, slikken, stranden en platen, met uitzondering van de daarbinnen gelegen aangrenzende percelen van watergangen met het oog op het herstellen of verbeteren van die percelen (artikel 35 lid g van het Besluit Bodemkwaliteit en artikel 4.1269, derde lid sub b van het Besluit activiteiten leefomgeving).

[2] (Tijdelijke) weilanddepots past men toe als er in de buurt van de te baggeren watergang onvoldoende ruimte is om in een laag te verspreiden. Dit is bijvoorbeeld het geval bij watergangen en waterpartijen in bebouwd gebied. De baggerspecie, die kwalitatief goed genoeg is om op landbouwpercelen te worden verspreid, kun je niet bij particulieren in de achtertuin plaatsen en wordt dan in het landelijk gebied in depots gebracht om daar te in te drogen. Na rijping wordt het depot weer uitgevlakt en als landbouwgrond in gebruik genomen of soms ook elders toegepast. Ook in het geval er wordt gebaggerd met een snijkopzuiger zal het nodig zijn de natte baggerspecie op te vangen, in te drogen en te laten rijpen/verwerken in een depot.

[3] Algemeen uitgangspunt in het Nederlandse milieubeleid is het zogenoemde *stand-still-beginsel*. Dit houdt in dat de milieukwaliteit als gevolg van menselijk handelen niet mag verslechteren.

[4] De ecologische risico's worden uitgedrukt in een msPAF (meer-soorten Potentieel Aangetaste Fractie). De msPAF geeft een indicatie over het deel van de bodemorganismen dat nadelige gevolgen kan ondervinden als gevolg van het aanwezige mengsel van verontreinigingen.

[5] Risicotoolbox Bodem.

[6] Weilanddepots worden vaak aangelegd op laaggelegen percelen met als doel het perceel te verhogen en daarmee de fysische landbouwkundige kwaliteit (ontwatering) te verbeteren. Daarnaast worden weilanddepots ingezet om baggerspecie te ontwateren en te voorkomen dat natte baggerspecie wegvloeit naar omringende watergangen. De ontwatering van de baggerspecie zorgt voor een enorme vermindering van het transportvolume in het geval ervoor gekozen wordt om de baggerspecie elders toe te passen.

[7] **Artikel 4.3.4, lid 4 regeling Bodemkwaliteit:**
Waterbodemonderzoek is niet noodzakelijk voor het verspreiden van baggerspecie als bedoeld in artikel 35, onder f of i, van het besluit, indien deze **niet** afkomstig is van oppervlaktewateren in de gebieden:
a) die zijn bebouwd, daaronder begrepen kassen- en industriegebieden;
b) waar regelmatig beroeps- of pleziermotorvaart plaatsvindt;

c) waar geloosd wordt na de laatste keer dat er is gebaggerd;
d) grenzend aan wegen met een verkeersintensiteit van meer dan 500 voertuigen per dag, tenzij het betreft bermsloten op een afstand van ten minste 15 meter waarin de wegriolering niet loost;
e) met een oeverbeschoeiing die bestaat uit met gecreosoteerde olie behandeld hout;
f) waarvan redelijkerwijs vermoed kan worden dat deze niet voldoen aan de maximale waarden voor het verspreiden van baggerspecie als bedoeld in artikel 35, onder f en i, van het besluit, of
g) die niet zijn aangegeven in een beheerplan als bedoeld in artikel 4.6 van de Waterwet.

[8] **Artikel 5.20 lid 4b Regeling bodemkwaliteit 2021:**
In een geval als bedoeld in artikel 5.19, vijfde lid, aanhef en onder b, bevat het rapport ten minste:
a. een conclusie in hoeverre de baggerspecie mogelijk niet voldoet aan de kwaliteitseisen voor de kwaliteit 'voor verspreiden op de landbodem geschikte baggerspecie'; en
b. een conclusie in hoeverre de baggerspecie afkomstig is uit een oppervlaktewaterlichaam:

1° dat is gelegen in bebouwd gebied, daaronder begrepen kassen- en industriegebieden;
2° waar regelmatig beroeps- of pleziermotorvaart plaatsvindt;
3° waarin is geloosd sinds de laatste keer dat er is gebaggerd;
4° dat grenst aan wegen met een verkeersintensiteit van meer dan 500 voertuigen per dag, tenzij het bermsloten betreft op een afstand van ten minste 15 meter en de wegriolering daarin niet loost; of
5° met een oeverbeschoeiing die bestaat uit met gecreosoteerde olie behandeld hout;

[9] Het college van Burgemeester en Wethouders kan het besluit nemen om de waterbodemkwaliteitskaart te erkennen onder voorwaarde dat zij daarvoor door de gemeenteraad is gemandateerd. Mocht dit echter niet het geval zijn dan dient volgens het Besluit bodemkwaliteit de procedure overeenkomstig afdeling 3.4 van de Algemene Wet bestuursrecht te worden gevolgd en kan uiteindelijk de Raad het besluit nemen om de kaart te erkennen. In de Regeling bodemkwaliteit 2021 wordt niet meer verplicht verwezen naar de Richtlijn bodemkwaliteitskaarten.

[10] Het is in theorie mogelijk om in een dergelijk geval een milieuverklaring bodemkwaliteit op grond van een waterbodemkwaliteitskaart op te stellen. Het waterbodemonderzoek (NEN5720) wordt dan in het kader van het verplichte vooronderzoek (NEN5717) beoordeeld op de vraag of er sprake is van een kwaliteit die afwijkend is van de kwaliteit die is beschreven in de waterbodemkwaliteitskaart. Als dat niet het geval is en het waterbodemonderzoek (NEN5720) bevestigt de kwaliteit die door de waterbodemkwaliteitskaart wordt beschreven, dan is er de keuze: ofwel een milieuverklaring opstellen op grond van de waterbodemkwaliteitskaart, ofwel een milieuverklaring bodemkwaliteit opstellen op grond van het waterbodemonderzoek NEN5720. Let dus op: het waterbodemonderzoek en de waterbodemkwaliteitskaart zelf zijn nog geen milieuverklaring bodemkwaliteit, ze zijn wel een grondslag voor de afgifte van die milieuverklaring bodemkwaliteit.

[11] In artikel 5.23 lid 2 van de Waterwet (en met inwerkingtreding van de Omgevingswet op basis van artikel 10.3 lid 1 en 2 van deze wet) is vanwege het belang van het onderhoud van het watersysteem de gedoogplicht opgenomen. De gedoogplicht is de verplichting voor eigenaren van aan watergangen grenzende percelen om de vrijkomende baggerspecie uit deze watergangen op hun perceel te ontvangen. Het Rijk (Rijkswaterstaat) of het waterschap mag als waterbeheerder de gedoogplicht

opleggen. Ook de gemeente kan zijn aangewezen als formele beheerder in de zin van de Waterwet. Bijvoorbeeld bij gemeentelijke bermsloten. In dat geval kan ook de gemeente gebruik maken van de gedoogplicht van de Waterwet. (zie artikel 3.2 Waterwet).

[12] Zie samenvattende conclusie Stowa rapportage 2012-22 blz. 108

[13] Landbouw Adviescommissie.

[14] Alterra-rapport 2583: normstelling verspreidbare baggerspecie.

[15] Handelingskader PFAS.